

Plan odnowy miejscowości Białogarda

na lata
2008-2015

Spis treści

Wstęp	3
I. Charakterystyka miejscowości	4
1.1 Położenie	4
1.2 Historia miejscowości	5
II. Inwentaryzacja zasobów	14
2.1 Zasoby przyrodnicze	14
2.2 Dziedzictwo kulturowe	15
2.3 Obiekty i tereny	15
2.4 Infrastruktura społeczna	15
2.5 Infrastruktura techniczna	16
IV. Plany odnowy i rozwoju miejscowości	17
V. Analiza mocnych i słabych stron miejscowości	19
VI. Wizja miejscowości	20
VII. Harmonogram wdrażania plany zarządzania	22
VIII. Opis zadania priorytetowego	23

WSTĘP

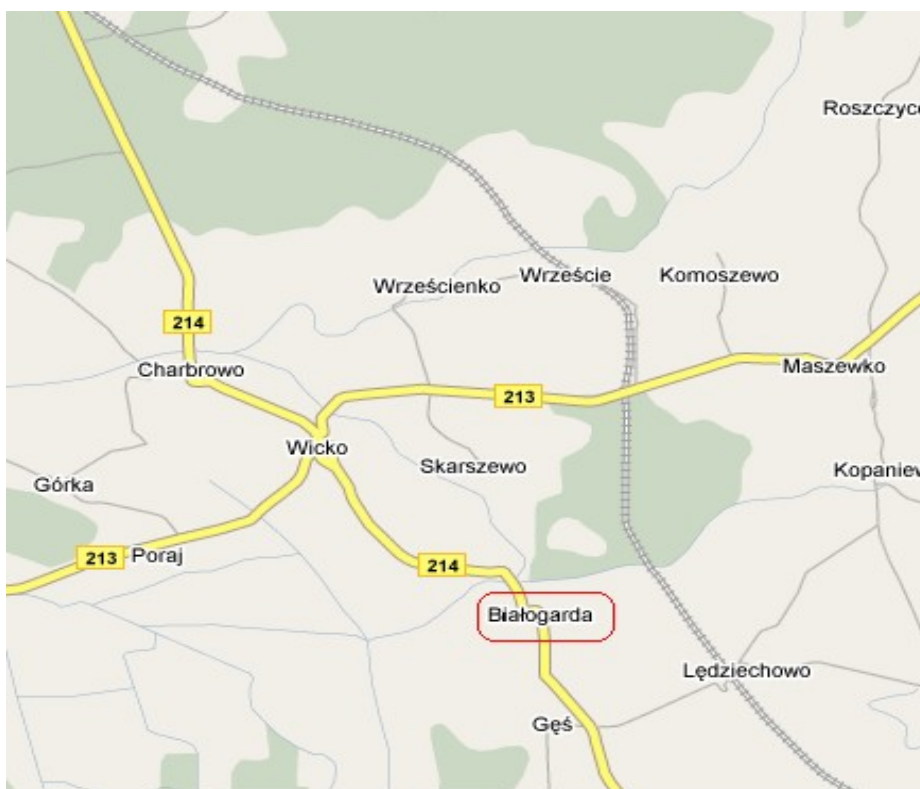
Podstawą rozwoju miejscowości Białogarda jest dokument pn. „Plan Odnowy Miejscowości Białogarda na lata 2008 - 2015”, który określa charakterystykę miejscowości, inwentaryzuje zasoby w ujęciu stanu rzeczywistego, opisuje mocne i słabe strony oraz planowane zadania.

Plan Odnowy Miejscowości Białogarda jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju danej miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy Białogardy. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2008 – 2015. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia mieszkańców. Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości jest Białogarda wchodząca w skład Gminy Wicko, a okres realizacji zadań w nim zawartych obejmuje lata 2008 – 2015.

I. Charakterystyka miejscowości

1.1 Położenie

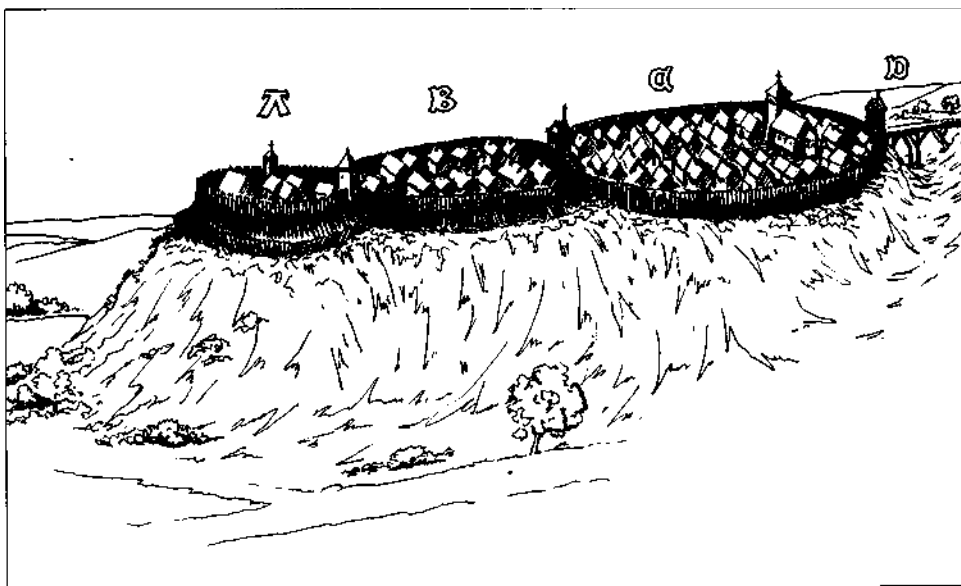
Białogarda położona jest w województwie pomorskim, w powiecie lęborskim, w Gminie Wicko w sąsiedztwie sołectw Wicko i Gęś. Miejscowość stanowi jedno z 12 sołectw wchodzących w skład Gminy Wicko. Powierzchnia sołectwa wynosi 435,8102 ha. Wieś położona jest na trasie Lębork – Łeba, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 214. Wielkim atutem miejscowości jest położenie blisko miasta Łeby. Prócz Łeby najbliższym miastem jest również Lębork, który jest oddalony o 17 km od miejscowości. Miejscowość zamieszkuje 230 mieszkańców w tym 58 osób stanowią dzieci do 18 roku życia (stan na 31.12.2008 r. wg danych Urzędu Gminy).

Rys.1 Położenie Białogardy

1.2. HISTORIA BIAŁOGARDY

Wszelkie opracowania dotyczące najdawniejszej historii Pomorza, z uwagi na znikomość dokumentów, oparte są w mniejszym lub większym stopniu na domysłach i hipotezach. W przypadku Białogardy jest to tym bardziej utrudnione, albowiem na Pomorzu znajduje się miejscowość o bardzo zbliżonej nazwie - Białogard nad Parsętą

Rys. 2. Gród Białogardzki, rekonstrukcja.

I choć brak dokumentów świadczących o tym, że istniał w tamtym regionie gród rangi stolicy księstwa, lub dzielnicy, to jednak właśnie temu miastu przypisywane są najstarsze zapisy kronikarskie. Jedna z pierwszych znanych wzmianek wspomina, że w Białogardzie istniała komora celna oraz karczma. Już ten zapis zdaje się wskazywać, że Białogard nad Parsętą był miejscowością graniczną samodzielnego księstwa. Brak go zresztą w wykazie grodów wymienionych w bulli papieskiej Innocentego II z 1140 r. 6

W świetle niniejszego opracowania zauważyć należy, że Racibor I - książę sławieński, pochodził z dynastii książąt wschodnio-pomorskich. Dlatego też najmłodszy syn władcy pomorskiego - Świętopełka, książę Białogardy nad Łebą otrzymał imię Racibora II. Historycy jakby nie zauważają, że nad Łebą już we wczesnym średniowieczu istniał gród zaliczany do największych grodów Pomorza. Fakt ten oprócz dokumentów histo-

rycznych potwierdzają również, a może nawet przede wszystkim archeologiczne wykopaliska.

We wczesnym średniowieczu, na wybrzeżu Bałtyku grody obronne budowano nad spławnymi rzekami w odległości kilkunastu kilometrów od brzegu morza. Takie usytuowanie pozwalało korzystać z dobrodziejstwa morza i zabezpieczało jednocześnie przed penetrującymi Bałtyk wyprawami wojowniczych Skandynawów, albowiem łatwiej bowiem było powstrzymać z brzegu rzeki *zmierzające* w głąb lądu drakary (łódzie wikingów). Zdarzenie takie miało z pewnością miejsce w dalekiej historii, skoro na wodnym szlaku wiodącym do Białogardy, w okolicach Charbrowa odnaleziono prawie kompletną łódź morską. Nie wiemy, czy zatopiono ją podczas walk, czy też zatонуła obciążona łupami po spłądrowaniu ziemi lęborskiej, czy też po prostu wchodziła ona w skład wyposażenia portu wybudowanego w pobliżu Białogardy.

Krzewienie chrześcijaństwa na Pomorzu nie przebiegało bezkonfliktowo. Samodzielni władcy mieli świadomość, że wprowadzenie religii pozbawi ich niezależności i władzy. Wykorzystywali więc tradycje przedchrześcijańskie tkwiące w swoich poddanych do zrywania nowo tworzonych więzów.

Odmawiali przy tym płacenia trybutu (daniny) jakiej żądali od nich pierwsi królowie i książęta polscy, co wywoływało co kilka lat najazdy zbrojne ze strony władców Polski pragnących wymusić posłuszeństwo i wprowadzić chrześcijaństwo na Pomorzu. W 1038 r. król Polski Mieszko II ruszył na Pomorze. Gdy obie armie spotkały się na placu boju, Pomorzanie zaproponowali, aby król Polski spotkał się w walce z księciem pomorskim. Polski władca uznał, że nie stanie do pojedynku z osobą, która nie jest mu równa urodzeniem. W wyprawie tej po stronie polskiej brał udział węgierski książę Bela. Władca ten stanął do pojedynku zamiast Mieszka II i po krótkim pojedynku zabił księcia Pomorzan przebijając go włócznią. Za ten czyn został osadzony na Pomorzu jako jego namiestnik i przez 16 lat sprawował tu rządy w imieniu władców Polski. Prawdopodobnie za jego rządów na terenie grodu w Białogardzie powstała parafia przygodowa pod wezwaniem św. Jerzego i kaplica grodowa pod wezwaniem św. Marka.

Po powrocie księcia Beli na Węgry na Pomorzu Wschodnim panowali w kolejności:

Siemomysł, Świętobór I, Świętopełk i So-biesław. Panująca podówczas zasada senioratu (księstwem rządził najstarszy syn) powodowała, że Białogardą *rządzili* młodszy, nieznani z imienia bracia wspomnianych wyżej książąt.

Nieznany też jest zasięg księstwa białogardzkiego. Zmieniał się on na pewno w zależności od ilości braci pretendujących do książęcego tronu. Gdy było ich dwóch, Pomorze Wschodnie dzielono na dwie dzielnice, gdy czterech na cztery księstwa itd. Usytuowanie stacji celnej w Białogardzie nad Parsętą zdaje się wskazywać, że w pewnym okresie dzielnica ta miała rozmiary obejmujące swym zasięgiem również Słupsk i Sławno.

Za panowania Świętobora I w 1102 r. Pomorze powtórnie odmówiło płacenia należnego władcom polskim trybutu. Panujący wówczas Bolesław Krzywousty ...

... zwoławszy tedy mnogich wojowników z garstką wybraną wdarł się w sam środek ziemi pogan. A gdy przybył pod znamienite miasto zwane Alba (z tac. Białe) to choć ani nawet trzeciej części wojska nie miał ze sobą, zsiadłszy z konia nie kazał sporządzać żadnych machin oblężniczych ani nie szukał podstępów, lecz w tym samym dniu szturmem w podziwu godny sposób zdobył miasto bogate i ludne ...

Zniszczenie Białogardy w najmniejszym stopniu nie wpłynęło na zmianę stosunku książąt pomorskich do Polski. Już 5 lat później książę Bolesław Krzywousty powtórnie przybył ze swoim wojskiem pod gród w Białogardzie...

...gdy jedne z najokazalszych grodów Pomorza zostały zdobyte a inne dobrowolnie poddały się mieszkańcy Białogrodu usiłują stawiać opór. Zamkniętych w najświetniejszym mieście, które leży w środku Pomorza, opasał oblężeniem i pokazując oblężonym tarczę, jedną białą, drugą czerwoną pyta... którą wybieracie ? ... Na to oni... białą... ponieważ ta nęci jutrenką pokoju, tamta grozi strasliwym rozlewem krwi. On im na to... słusznie, jeśli więc chcecie, żebyście zostali Białogrodem, niech Białogród zabieleje poddaniem się, jeśli zaś nie, niech krew wypisze na nim nowe imię aby nie białym, lecz krwawym się nazywał...

Obrońcy Białogardy uprosili Krzywoustego by oszczędził ich kobiety i dzieci oraz pozwolił im wyjść z grodu. Polski książę słowa dotrzymał. Nie oszczędził jednak broniących grodu mężczyzn. Osadził w Białogardzie swoich rycerzy, a następnie skierował swoje

wojska ku Kołobrzegowi.

W obu przypadkach Gali Anonim i mistrz Wincenty Kadłubek wspominają, że łupem polskiego księcia padło miasto ludne i bogate.

Obszar zachowanego do dziś grodziska (ok. 1 hektara) zdaje się potwierdzać, że opisy w kronikach dotyczą Białogardy nad rzeką Łebą. Prawdopodobnie od 1178 r. grodem w Białogardzie *rządził* młodszy brat Sambora I - Mściwoj I. Po śmierci starszego brata - ok. 1207 r., objął on rządy na Pomorzu wschodnim. Trzy lata później wojska Waldemara II, przez Sambie i Prusy uderzyły na Pomorze Gdańskie.

Mściwoj I uznał wyższość duńskiego króla i złożył mu hołd. Przez około 15 lat trwało władztwo Duńczyków nad białogardzki grodem. Fortuna dziejów odwróciła się w 1223 r. Waldemar II wraz z synem dostał się do niewoli hrabiego Zwierzyńskiego. Cztery lata później klęska tego króla w bitwie pod Bornhöved skutkowałą zakończeniem rządów Duńczyków na Pomorzu. Sytuację tą wykorzystali książęta zachodniopomorscy zajmując ziemię sławieńską i słupską. Mściwoj I nie dożył już tego. Umierając pozostawił czterech synów: Świętopelka I - zwanego później wielkim, Warcisława I, Sambora II i najmłodszego Racibora II. Warcisław krótko *rządził* swoją dzielnicą. Zmarł w wieku około 22 lat w dniu 9 lipca 1224 r. Pozostali bracia podzielili księstwo na trzy dzielnice. Świętopelk I, któremu ojciec nakazał opiekować się braćmi osiadł w Gdańsku. Sambor II w Lubliszewie (koło Tczewa). Najmłodszemu z nich Raciborowi II przypadła w udziale ziemia białogardzka. Nie zrezygnował on jednak z zajętej przez książąt zachodniopomorskich ziemi sławieńskiej (Sławonii ?). Podkreślając swoje władztwo do tych ziem, w 1223r. nadał wieś BANTOW(?) Joannitom ze Sławna. Świadczą o tym również tytuły jakich używał na swoich pieczęciach:

1223 - Ratiborius Princeps Ductusterraeslauensis

1229 - Ratiborius Duiks de Belgard

1262 - Ratiborius dei Gratie duks Slavorum

Jedna z pieczęci ukazuje długowłosego księcia w dumnej pozie, wspartego pod boki, ubranego w krótką, modną wówczas na zachodzie Europy kurtkę typu Robe kolczym kołnierzem. Prawdopodobnie pod koniec lat dwudziestych trzynastego wieku Racibor zawarł

związek małżeński z Przybysławą siostrą książąt Rugijskich Ciecislawa i Jana. Wynika to z dokumentów z 1232r, w którym zatwierdza nadanie Joannitom z 1223 r, wymieniając jako świadka brata żony Ciecislawa Rugijskiego.

Jego żona Przybysława podkreślając roszczenia Racibora do Sławoni (ziemi sławieńskiej) w pieczęci swojej używała tytułu Dominia Sławine. Z małżeństwa tego urodziła Raciborowii troje dzieci: Bogusława I i dwie córki Dobrosławę i Małgorzatę.

W grudniu 1229 r. matka braci - księżna Zwinisława nalegała na Świętopełka by zrealizował testament brata Warcisława I, w którym przekazywał on ziemię gniewską klasztorowi w Oliwie. Sytuacja ta spowodowała niesnaski między braćmi. Ziemia gniewską znajdowała się, bowiem we władaniu Sambora II, który kilka miesięcy wcześniej nadał już temu klasztorowi dwie wsie, Raikowy i Redystowo. Testament ten uszczuplał więc stan jego posiadania. Pomimo sprzeciwu Sambora II bracia Świętopełk i Racibor podpisali jednak ten dokument. Książę Białogardy poszerzył wtedy swoją dzielnicę o ziemię chmiieleńską. Sambor zdecydowanie wystąpił przeciwko Świętopełkowi II. Konflikt ten przerodził się w długotrwałą wyniszczającą księstwo wschodniopomorskie wojnę.

Najstarszy z braci Świętopełk, aby uzyskać przychylność Racibora, wykorzystał fakt, że książęta zachodniopomorscy znajdowali się w konflikcie z Marchią Brandenburską, Danią i Henrykiem I księciem śląskim i 1236 r. zajął ziemię sławieńską. Uzyskany przez Racibora II obszar stanowił już wtedy pokaźną dzielnicę mogło to *zagrozić* interesom Świętopełka, który ograniczył władzę młodszego brata na tym obszarze. Zbuntowany Racibor II przeszedł do obozu Sambora II i opowiedział się przeciwko Świętopełkowi. Zbierając swoich wojsów najechał ziemię słupską i usunął z niej kasztelanów Świętopełka. Namówił starszego brata Sambora II by zajął Słończę - jeden z ważniejszych grodów w dzielnicy Świętopełka. Bracia porozumieli się z księciem kujawskim Kazimierzem, księciem mazowiecki i biskupem kujawskim Michałem wciągnęli też do swojego obozu krzyżaków. Z ich udziałem bracia zajęli gród Gorzędziej. W tym czasie Racibor II rozbudował i umocnił gród w Białogardzie. Być może wtedy właśnie w południowej części grodu wystawił ceglana czworokątną wieżę, której fragmenty ujawniono w czasie badań archeologicznych. Gród musiał być znaczny skoro Świętopełk wspominał o jego obwarowaniach w piśmie

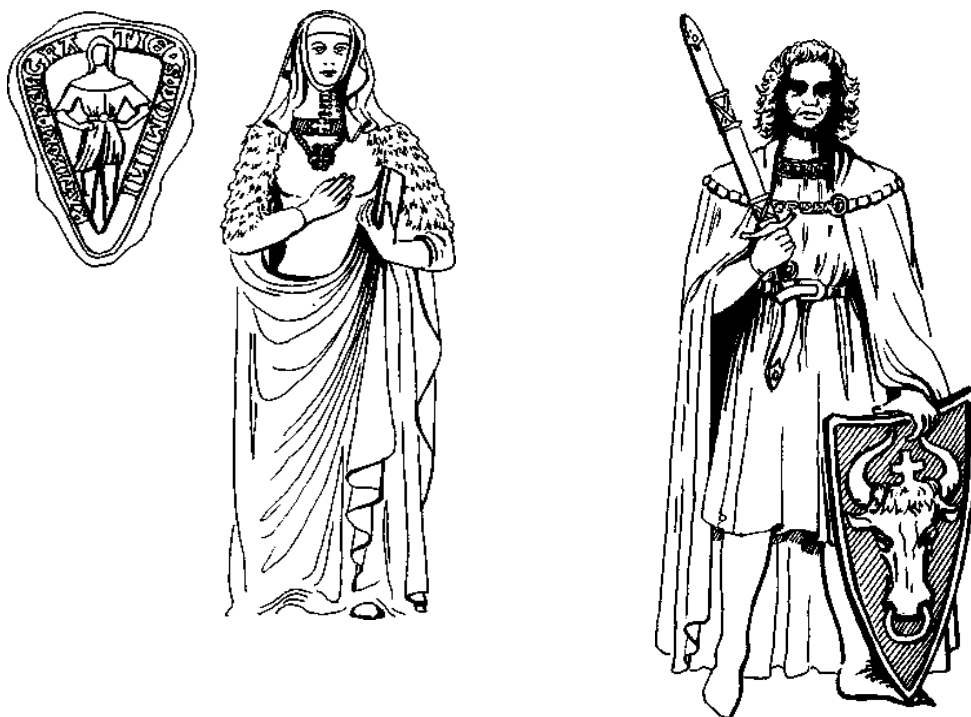
do legata papieskiego Jakuba z Leondium. Energiczny Świętopełk odbił gród Gorzędziej. Sambora wypędził z jego dzielnicy zaś najmłodszego władcę Białogardy wtrącił do lochów.

Te posunięcia księcia Świętopełka sprawiły, że papież zagroził mu ekskomuniką, zwłaszcza, że Jakub z Leondium donosił w piśmie do papieża:

...Świętopełk, Sambor i Racibor winni według zwyczaju krajowego (...) równi w podziale dziedzictwa, tymczasem Świętopełk pozbawił ich części i aby sam jeden mógł na całym Pomorzu rządzić, Sambora wygnał z jego dziedzictwa a Racibora wtrącił do straszego więzienia w łańcuchy i okowy go związawszy...

Już w 1248 r. Racibor odzyskał wolność. W dokumencie Świętopełka z 1249 r., w którym przekazał wsie Cecenowo, Przewóz i jaz do połowu łososi na Łebie klasztorowi żukowskiemu, Racibor występuje jako (książę Racibor, nasz brat) - bez oznaczenia należnej mu dzielnicy. Najprawdopodobniej książę ten uznał zwierzchnictwo najstarszego brata i przeniósł się z rodziną do Sławna. Sześć lat później wspólnie z synami Świętopełka, Wacławem II i Mściwojem II, Racibor białogardzki wziął udział w wojnie o Nakło. Przez następne lata Świętopełk tytułował się księciem Pomorza, Gdańska i Białogardy (Dux Pomeranie et Gdanensis et Belegardensis). W 1259 r. koalicja księcia zachodniopomorskiego Wacława II, księcia Bolesława Pobożnego, rycerstwa niemieckiego, przy poparciu biskupa kamieńskiego, najechała zachodnie rubieże państwa Świętopełka, podchodząc aż pod Słupsk. Świętopełk zorganizował odsiecz w wyniku czego wojska te poniosły klęskę.

W latach czterdziestych XIII wieku w grodzie białogardzkim przebywała Małgorzata samborówna - osoba niezwykle barwna i ciekawa, którą wspominają legendy, jako „czarną Małgoškę” lub „Małgorzatę co koń wyskoczy”. Wychowywała się ona najprawdopodobniej z dziećmi Racibora II. w 1248 r. poślubiła księcia Krzysztofa I, który kilka lat później włożył na jej głowę koronę duńską. Była matką Eryka V Glippinga - późniejszego króla Dnii.

Rys. 3. Małgorzata Samborówna "Czarna Małgka". Przybysław II (na podstawie pieczęci z 1295 r.).

Dotychczasowe opracowania wspominają, że mieszkała ona w Białogardzie pod koniec swojego życia. Teoria ta nie może się obronić, albowiem do 1282 r. sprawowała rządy w Danii i Estonii. W grudniu 1282 r. przebywała w Meklemburgii. Zmarła najprawdopodobniej w klasztorze św. Krzyża w Rostoku, a pochowano ją w klasztorze cystersów w Doberanie. Wynika z tego, że w grodzie Białogardzkim, u swojego stryja Racibora II przebywała przed swoim zamążpójściem. Legendy o „czarnej Małgoście” dotyczą niesfornej dwunasta- lub najwyżej piętnastoletniej córki Sambora II.

Były książę Białogardy - Racibor II w 1262 r. tytułował się (Ratiborius Dei Gratiae Dux Slavorum), co wskazuje, że jego sytuacja nie uległa zmianie. Ze swoją rodziną przebywał w grodzie sławieńskim. W latach 60 - tych XIII wieku Racibor II wstąpił do zakonu krzyżackiego.

Na przekór Mściwojowi II - synowi Świętopełka, w testamencie swoim ziemię białogardzką przekazał Krzyżakom. Obawiając się tego posunięcia Mściwoj II, w dniu 1 kwietnia 1269 r. zawarł układ w Choszcznie z margrabią brandenburskim, w którym oddał im w lenno wszystkie swoje posiadłości z wyjątkiem ziemi białogardzkiej. Za tak uzyskany dostęp do morza margrabiowie mieli przekazać mu roczną daninę w zbożu i pieniądzech.

Zobowiązali się oni ponadto do tego, że wydadzą w przyszłości jego córkę Katarzynę za Przybysława II - księcia Parchimia. Ojciec Przybysława II - Przybysław I już w lutym 1272 r. tytułował się panem Wolina i Sławoni, co daje się wskazywać, że centralnym grodem tej ziemi był Białogarda. Po śmierci ojca książę Przybko był panem na Wolinie przez okres, co najmniej 3 lat. Pod koniec lat 70 -tych XIII wieku ożenił się z Katarzyną, córką Mściwoja II. W 1284 r. w Białogardzie w imieniu Mściwoja II rządził wojewoda Dobiegniew. Wiadomo, że jego córka Dobiesława została mniszką w klasztorze w Żarnowcu. W dniu 29 października 1285 r. Przybysław II tytułujący się Dei Gratiae Dictuts de Belgarde uznał się lennikiem margrabiów brandenburskich. Posunięcie to spowodowane było układem jaki zawarł Mściwoj II w Kępnie, gdzie na wypadek śmierci przekazywał Pomorze Wschodnie księciu polskiemu Przemysławowi II. Gdy po śmierci Mściwoja i Przemysła II margrabiowie brandenburscy w 1308 r. zajęli Pomorze Wschodnie, książę Przybko razem z żoną Katarzyną i dwójką dzieci: Mściwojem III i córką Ludgardą *rządzili* w grodzie białogardzkim. Ród ten po raz ostatni wystąpił w dokumentach pomorskich w dniu 1 stycznia 1312 r., kiedy to Przybysław II w obecności rodziny zastawił krzyżakom jezioro małżkoło Stargardu. Jedne ze źródeł wspominają, że książę Przybko zmarł w Białogardzie, będąc w stałym konflikcie z zakonem krzyżackim. Najprawdopodobniej sprzedał ziemię białogardzką krzyżakom, bo w kwietniu 1316 r. brał udział w bitwie pod Heihold koło Strzałowa, jako sojusznik Wisława II rugijskiego.

Racibor II w zakonie krzyżackim dożył sędziwego wieku. Żył około 90 lat. Jak głoszą podania zmarł w czasie pielgrzymki do ziemi świętej i pochowany został na wyspie Rodos na morzu Śródziemnym. Białogarda zepchnięta przez krzyżaków do roli wsi utraciła na zawsze swój prestiż. Jeszcze w 1784 r. Brugemann opisując Wicko wspomniał o istnieniu ostatniego śladu wielkości białogardzkiego grodu:

... nieopodal, w Bialogarzdzie, romański kościół...

Na jego fundamentach w 1890 r. pobudowano neogotycki kościół zacierając ostatni element wielowiekowej historii Białogardy nad rzeką Łebą.

BIBLIOGRAFIA:

- Anonim Gali, Kronika Polska, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1968 r.;
- Archiwa Biblioteki, Muzea Kościelne - KUL - tom 10, Lublin 1965;
- Brugemann L, Historia Pomorza Tylniego..., Szczecin 1784 r.;
- Cieślik E., Historia Gdańska - praca zbiorowa - Gdańsk 1978 r.;
- Dzięcielski M., Dzieje ziemi mirachowskiej od XII do XIII Gdańsk 2000 r.;
- Kielczewska - Zalewska M., O powstaniu, o przeobrażeniu wsi Pomorza Gdańskiego Warszawa 1959 r.;
- Kadłubek W., Kronika Polska, Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1992 r.;
- Lega W., Obraz gospodarczy Pomorza Gdańskiego w wieku XII i XIII;
- Lega W., Społeczeństwo i państwo Gdańsko - pomorskie w XII i XIII wieku, Poznań 1956 r.;
- Spors J., Dzieje polityczne ziemi sławieńskiej, słupskiej i białoardzkiej w XIII i XIV wieku, la-
ski K, Podziały terytorialne Pomorza w XII i XIII wieku, Poznańskie Towarzystwo Naukowe,
tom XVIII, zeszyt 4; Rozenkranz E., Początki i ustrój miast Pomorza Gdańskiego, Rymar E.,
Rodowód książąt pomorskich, Szczecin 1995

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW

2.1 Zasoby przyrodnicze

Teren gminy położony jest na obszarach bardzo cennych przyrodniczo, leży częściowo w zasięgu Słowińskiego Parku Narodowego, Światowego Rezerwatu Biosfery SPN, korytarzy ekologicznych, a także w projektowanej sieci obszarów chronionych „NATURA 2000” (dyrektywa ptasia i siedliskowa koncepcja z dnia 10.12.2002 r.).

Na terenie gminy znajduje się florystyczny rezerwat przyrody „Nowe Wicko”, rezerwat torfowiskowy „Las Górkowski”, liczne pomniki przyrody a także użytek ekologiczny „Krakulice”.

Na terenie miejscowości Białogarda występują gleby, które wykształciły się na utworach pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego, są on dobrej jakości, przeważają ziemie zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej.

Na obszarze gminy lasy zajmują powierzchnię ponad 6200 ha. Główne obszary leśne znajdują się w środkowej części gminy. Pod względem siedliskowym przeważa las mieszany świeży i bór mieszany świeży. Pod względem składu gatunkowego zdecydowanie przeważają drzewostany iglaste, a wśród nich sosna. Okoliczne lasy słyną z obfitości runa leśnego (jagody, borówki, żurawiny oraz grzyby) i zwierzyny łownej.

Przez miejscowość przepływa rzeka, Białogardzka Struga o długości 97,25 km i III klasie czystości.

Rys. 4 ścieżka historyczno – edukacyjna

2.2 Dziedzictwo kulturowe

- neogotycki kościół parafialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z 1890 r.
- widoczne pozostałości grodziska Raciborza
- nieczynny młyn wodny nad Strugą Białogardzką z 1915 r.

2.3 Obiekty i tereny

W 2005 roku w Białogardzie powstała ścieżka historyczno – edukacyjna wzdłuż, której zostały umieszczone tablice historyczne przedstawiające rys historyczny Grodziska w Białogardzie oraz tablice edukacyjne opisujące gatunki roślin, które znajdują się w pobliżu ścieżki. Połączenie tematów przyrody i historii w jednym miejscu jest dla wielu ludzi miłym zaskoczeniem. Możliwość spędzenia czasu w ciekawym miejscu i zapoznanie się z wartościową informacją, jest dla wielu osób cennym doświadczeniem i atrakcją w tej okolicy.

2.4 Infrastruktura społeczna

Ze względu na brak na terenie sołectwa placówek oświatowych, młodzież pobiera naukę w Zespole Szkół w Wicku, natomiast dzieci w wieku od 3 do 6 lat uczęszczają do Gminnego Przedszkola w Wicku. Obydwie placówki oddalone są od miejscowości o ok. 3 km . Bliskość tych placówek oraz dogodny dojazd pozwalają na podnoszenie przez dzieci i młodzież z Białogardy swojej wiedzy.

W Białogardzie znajduje się neogotycki kościół parafialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z 1890 r., plebania, budynek przeznaczony na mini muzeum w, którym obecnie spotykają się mieszkańcy, teren pod boisko wiejskie oraz mini plac zabaw.

2.5 Infrastruktura techniczna

Każde gospodarstwo w Białogardzie korzysta z sieci elektrycznej a ponadto, mieszkańcy zaopatrywani są w wodę z wodociągu wiejskiego jak również z lokalnego ujęcia wody. Miejscowość jest również wyposażona w infrastrukturę telekomunikacyjną. Mankamentem jest brak sieci kanalizacyjnej, ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych.

Komunikacja

Przez teren wsi przebiega droga wojewódzka Łeba- Lębork - Kościerzyna - Warlubie Nr 214. Droga służy mieszkańcom jako dojazd do istniejących siedlisk oraz umożliwia korzystanie z komunikacji publicznej.

Gospodarka odpadami

Na terenie miejscowości Białogarda funkcjonuje ogólnodostępny i nieodpłatny system zbiórki odpadów segregowanych. Indywidualne umowy zawierane są z firmą „Sanipol” a odpady gromadzone są w pojemnikach lub w workach firmowych, kupowanych w sklepach. Wywóz odpadów odbywa się dwa razy w tygodniu a w sezonie letnim codziennie.

Gospodarka i rolnictwo

Na terenie miejscowości funkcjonuje 25 gospodarstw rolnych, w tym 5 nastawionych na produkcję zwierzęcą i roślinną natomiast pozostałe gospodarstwa tylko na produkcję roślinną. Istnieją również dwa gospodarstwa agroturystyczne.

W Białogardzie funkcjonuje 1 sklep spożywczo-przemysłowy, który jest usytuowany w centrum wsi.

IV. PLAN ODNOWY I ROZWOJU SOŁECTWA BIAŁOGARDA

Kluczowe zagadnienia	Analiza	Diagnoza	Plan
	Co jest?	Jak jest?	Jak ma być?
Co nas wyróżnia?	<u>Fosa naturalna z XII w.</u>	- wykarczowana - oczyszczona - z tablicami informacyjnymi - niedokończona ścieżka	- utworzyć letnio – zimowy tor saneczkowy - promocja - oznakowanie ścieżki
	<u>Wykopaliska</u>	- zakrzaczone - nie oznakowane - zapomniane historycznie	- wykarczowane - oczyszczone - oznakowanie z tablicami informacyjnymi - ustawienie ławek
	<u>Boisko wiejskie</u>	- zarośnięte - nierówny teren - nie ogrodzony teren	- zniwelować teren - wyznaczyć teren do gry w piłkę - ogrodzić - obsadzić zielenią - doposażyć w bramki , piłki, siatkę
	<u>Budynek z przeznaczeniem na Mini muzeum</u>	- budynek odnowiony - otoczenie zagospodarowane - brak wyposażenia	- wyposażenie niezbędne do wystawienia eksponatów - wykonanie makiety Starogrodu
	<u>Budynek z przeznaczeniem na świetlicę wiejską</u>	- zniszczony dach , elewacja, stolarka okienna i drzwiowa - brak ogrzewania - brak instalacji elektrycznej i sanitarnej	- odnowiony budynek - montaż ogrzewania - zagospodarowane otoczenie - montaż instalacji elektrycznej i sanitarnej - wyposażenie w niezbędny sprzęt do funkcjonowania świetlicy

Jaka jest wieś?	<u>Rolnicza</u>	- gospodarstwa drobno towarowe - bliskie sąsiedztwo miejscowości wypoczynkowych	- rozwinąć turystykę i agroturystykę
Kim są mieszkańcy?	<u>Osadnicy z Polski wschodniej i ich potomkowie, ludność napływowa</u>	- słabe kontakty między sąsiedzkimi	- zintegrowana wieś celem wspólnego działania
Co daje utrzymanie?	- rolnictwo - renty i emerytury - praca poza miejscem zamieszkania - zasiłki dla bezrobotnych	- bardzo słabo rozwinięte rolnictwo i brak promocji turystycznej	- rozwinąć agroturystykę - promować wiejskie produkty i kwatery
Jak jest zorganizowane sołectwo?	- Rada Sołecka - Grupa Odnowy Wsi	- Zaangażowanie niewielkich osób	- Wszyscy mieszkańcy biorą udział w organizowaniu imprez - Aktywna młodzież - Reaktywacja KGW - Pomoc sąsiedzka
Co proponuje się dzieciom i młodzieży?	- Niezagospodarowany teren do gry w piłkę - Słabo wyposażony plac zabaw	- Brak zajęć pozaszkolnych - Brak ofert spędzania wolnego czasu	- Boisko do gry w piłkę - Plac zabaw dla dzieci - Remont budynku z przeznaczeniem na świetlice - Koła zainteresowań - Miejsce na grill, ognisko
Jaki wygląd ma wieś?	- Wieś zabudowana wzdłuż trasy przelotowej - Atrakcyjne położenie	- Nie zagospodarowane miejsca publiczne - Słaby wizerunek ogólny wsi	- zadbane obejścia - wykoszone trawniki - poprawione elewacje - zagospodarowane miejsca publiczne
Stan otoczenia i środowiska?	Sołectwo położone na wzniesieniu z panoramą na ruchome wydmy otoczone łąkami i lasami	- Ogrzewanie domów drzewem lub węglem - Ścieki odprowadzone do szamb przydomowych - Woda z wodociągu nie najlepszej jakości	- Budowa kanalizacji ściekowej - Sortowanie odpadów - Ogólna poprawa wizerunku wsi

V. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI

Silne strony:

- atrakcyjne położenie
- czyste środowisko
- ruch tranzytowy
- atrakcyjne sąsiedztwo
- kapitał ludzki
- atrakcyjność historyczna

Słabe strony:

- bezrobocie
- zubożenie środowiska
- rozdrobnione gospodarstwa rolne
- brak przygotowania gospodarstw do agroturystyki
- brak namacalnych śladów historii

Szanse:

- inwestorzy
- rozwój agroturystyki
- dodatkowe środki (z programów)
- ogólny rozwój gospodarczy
- lokalna przedsiębiorczość
- integracja społeczna

Zagrożenia:

- niekorzystne warunki dla inwestorów
- biurokracja
- nieprzychylność władz
- migracja ludności
- atrakcyjność ofertowa i cenowa sąsiadów

VI. WIZJA MIEJSCOWOŚCI

Białogarda 2015 to najbardziej atrakcyjna pod względem historycznym miejscowość naszej gminy chętnie odwiedzana przez turystów, szanująca historię, pręźnie rozwijająca infrastrukturę techniczną, produkcyjną, społeczną i kulturalną.

PRIORYTET I

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz turystycznej.

Cel 1: Remont z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Białogardzie

1. Zmodernizowanie pomieszczeń
Wydzielenie pomieszczeń według potrzeb mieszkańców:
2. Doposażenie pomieszczeń w:
 - Krzesła, stoliki, regały
 - Sprzęt do zajęć artystycznych (muzyczny, plastyczny)
 - Sprzęt nagłaśniający

Cel 2: Modernizacja i doposażenie boiska wiejskiego

1. Wyrównanie nawierzchni
2. Zamontowanie ławek dla widzów
3. Ogrodzenie terenu
4. Doposażenie w sprzęt sportowy:
 - Siatki,
 - Piłki,
 - Stroje,
 - Bramki

Cel 3: Doposażenie placu zabaw

- Ogrodzenie placu,

- Doposażenie (ławki, mini karuzela, ścianka wspinaczkowa itp.)

PRIORYTET II

Poprawa estetyki wsi

Cel 1: Gospodarowanie odpadami

„Segregacja śmieci”

Cel 2: Uporządkowanie miejsc zaniedbanych

Wykopaliska „Z historią na ty”

Renowacja naturalnej fosy z XII w „Wąwóz sprzed lat sankom za pan brat” - etap II

„Nasze piękno wspólnym pięknem”

„Nie wstydzimy się nikogo”

Oznakowanie atrakcji turystycznych „Tablice informacyjne zabytków”

MINI MUZEUM

PRIORYTET III

Integracja społeczna

Cel 1: Realizacja kalendarza imprez

„Bawmy się razem (dożynki, Dzień Dziecka, Dzień Mamy, Dzień Dzidka i Babci, mikołajki, andrzejki, ognisko i puszczenie wianków na Jana)”

„My się zimy nie boimy, nie jesteśmy też gorsi” (konkursy dla dzieci, zabawy, kulig).

Cel 1: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Szkolenia językowe, komputerowe, kurs dobrej gastronomii, prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego, małego biznesu)

VII. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PLANU ZARZĄDZANIA

Priorytet	Cel	Termin	Realizator projektu	szacunkowy koszt inwestycji
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej oraz turystycznej	Remont z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Białogardzie	2008 -2009	PROW, Gmina	193 096,85
	Modernizacja i doposażenie boiska wiejskiego	2010	PROW, Gmina	10.000,00
	Doposażenie placu zabaw	2009 - 2014	Rada Sołeczka, Gmina	5.000,00
Poprawa estetyki wsi	Gospodarowanie odpadami	2012	NFOŚ, Gmina	2.600,00
	Uporządkowanie miejsc zanieczyszczonych	2013-2014	PROW, Gmina	20.000,00
Integracja społeczna	Realizacja kalendarza imprez	2009 - 2014	Rada Sołeczka, Gmina	20.000,00
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	2009 -2014	POKL, Gmina	50.000,00

VIII. OPIS ZADANIA PRIORYTETOWEGO

W latach osiemdziesiątych funkcjonowała w Białogardzie zlewnia mleka. Po jej likwidacji Gmina przejęła budynek z przeznaczeniem na cele kulturalno-oświatowe wsi.

Mieszkańcy sołectwa Białogarda wykazują dużą aktywność społeczną w zakresie budowy infrastruktury technicznej. Dużym problemem wsi jest brak odpowiednio przygotowanego i wyposażonego miejsca do spotkań w celu organizowania imprez okolicznościowych, szkoleń i kursów. Dlatego modernizacja budynku oraz jego wyposażenie pozwoli mieszkańcom jak i młodzieży szkolnej na realizację własnych zainteresowań oraz integrację lokalną.

Istniejący budynek po zlewni mleka położony jest na działce nr 135 obręb Białogarda i stanowi własność Gminy Wicko. Wymaga on w obecnej chwili przeprowadzenia generalnego remontu i wyposażenia w niezbędny sprzęt potrzebny do funkcjonowania świetlicy.

Dlatego za priorytetowe zadanie wybraliśmy cel remont z wyposażeniem pomieszczeń po byłej zlewni z przeznaczeniem na świetlicę wiejską. Realizacji przedsięwzięcia będzie opierała się na przeprowadzeniu remontu pomieszczeń znajdujących się w budynku (malowanie ścian wewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana pokrycia dachu, wykonanie elewacji zewnętrznej i instalacji elektrycznej) oraz ich wyposażenie w podstawowy sprzęt, który jest niezbędny do funkcjonowania obiektu jako miejsca spotkań, zabaw i integracji społeczności lokalnej.

Szczegółowy zakres prac i termin realizacji.

Lp.	Zakres prac i wyposażenia	Kwota	Harmonogram realizacji
1.	Roboty murarskie	17 675,85	lipiec – sierpień
2.	Pokrycie dachu	17 019,26	lipiec
3.	Tynki i okładziny wewnętrzne	40 730,87	sierpień
4.	Instalacje wodno-kanalizacyjne	13 952,02	lipiec
5.	Podłogi i posadzki	26 688,98	sierpień- wrzesień
6.	Stolarka drzwiowa	10 552,54	lipiec-sierpień
7.	Stolarka okienna	8 622,86	lipiec-sierpień
8.	Roboty malarskie	12 846,32	wrzesień
9.	Elewacja	18 303,44	sierpień
10.	Instalacje elektryczne	6 290,41	lipiec- sierpień
11.	Wyposażenie świetlicy	20 414,30	wrzesień
	Razem	193 096,85	

Przewidywany koszt inwestycji – 193 096,85